

El moliner d'en Prous

*Lo moliner d'en Prous
té mala anomenada
la pubilleta ho sap
emprò en quedà emprendada*

I és ben bé una bella corrandà.

Piulen els ocells i les sargantanes s'escorren per les puntes de les pedres, mentre pels esgorrialls de la darrera pluja emmirallen un raig de sol.

El molí d'en Prous no es veia.

No es veu fins que hom és allà mateix, a tocar del baluard on campegen les gallines, grasses i patxoques, entre clocs i pius.

En arribar a dalt, la Manda calla.

El molí no es veia, veritat era, però des d'allà dalt ben bé podia oir-se la cantarella.

Tot el collat de Guialmons, des de la Punta Alta fins al bosc de can Tous, retransmetia a baix el fondal, allí on jeu el molí apuntalat amb una cama a cada banda de la Riera de Biure, tots els sorolls i sorollets, petits i grossos, els escataïnets de les òlibes a la nit i la fressa de les rates cellardes de dia, els trets dels caçadors i el traqueteig dels carros, els cants dels rossinyols i les veus fortes i alterades de l'home.

La Manda va parar-se al mig del camí com si esperés alguna cosa. Llambregà primer a una banda, després a l'altra.

No passava res. Res desconegut no es movia entre la brossa boscana, els fenassos i les canya-xiules del torrent. Només una granota va saltar des d'una pedra, però, d'això, la Manda no en va fer cas. Qui fa cas d'una granota, quan

la pubilleta hi va...

El negre esguard de la minyona es clavà en el camí, al seu davant, i des d'aquell moment ençà, tant ella com el ruquet balancejant els corns de la sàrria i amb un brot de farigola posat entre la morralla i pèl sedós del nas, es van posar a caminar amb una serietat que ni a ella ni al ruquet no els esqueia gota:

*Lo moliner d'en Prous
té mala anomenada...*

- Déu te guard, pubilla.

-Que Déu et guard, moliner.

La mola, roda que roda.

La noia i el moliner, callen i callen.

El rucó, a la cleda, es rebolca per la pols aixecant esvolts de gallines.

Surt el gos del moliner i lladra que lladra. La gossa, voltada de tres o quatre cadells, s'entrebanca amb les potes de l'ase. Clava les dents allà on pot, engelosida de la seva fillada i el ruc engega un bramul més semblant al d'un lleó que al d'un ase.

Cloquegen les gallines arrancant-se les plomes dels amples pitrals. Canta el gall en la punta més alta del paller de l'era, retallada contra el cel llis i net de tota boira, i en la bassa del molí xipolleja alguna cosa.

El moliner res no sent de tot aquell xivarri. Davant dels ulls se li ha posat un vel tot roig, ara groc, ara negre. La pubilla veu només les ratlles del seu davantal com si volguessin fugir de la roba.

Quelcom de gran i prodigiós com quan creua el firmament una estrella fugissera o creixen en pocs minuts les flors de la primavera, volta el clos del molí, i ...

*Lo moliner d'en Prous
té mala anomenada...*

- Vols agafar aquest cap, pubilla?

- Si tu m'ho dius, moliner...

Tot ensacant, la mà del moliner ha fregat un poc la pell del braç de la minyona...

Bé prou se n'ha adonat, la noia, però fa com si res. La ballaruga de ratlles d'abans s'ha fos, i el cos de la noia desprèn una olor de bugada i d'herba de poniol com si ara mateix acabés de rabejar-s'hi.

El moliner, neguitós, es mou per allí més que no hauria de moure's. Com no es neguiteja, hom, si té al davant aquella criatura neta com l'aigua de la font? De primer que tocar-la i fer-li mal, la mà es tallaria... Manda !

I per mirar d'aquietar aquell neguit que sent dintre l'ànima, molt pitjor del que va sentir aquella nit de l'aiguat i la tempesta, el moliner, ben bé d'esma, es posa a cantar

*Lo moliner d'en Prous
té mala anomenada...*

com si allò no anés per ell, sinó per un altre.

No pot passar d'aquí. Una rialla esclatant i fresca, plena de drincs i escataïnets, omple el clos del molí, puja per damunt de la carena, s'endinsa en el bosc, i allí es perd, desfeta, colgada dintre les herbes.

Tot queda paralitzat, és un moment solemne.

- No crec això que veig en el teus ulls i oeixen les meves orelles...

- Si no ho creus, per tu faràs, moliner.

- És que... és que potser m'estimes?

... la pubilleta ho sap

emprò en queda emprendada

- No tinc mal nom, jo?

- Tu em diràs de què, moliner.

El moliner, roig com un perdigot, l'esguarda.

- Per tu també en tindria si fes allò que a voltes he fet...

- Ho has fet, de bo de bo? No serà que has tingut un somni?

- El mal nom no és cosa que a hom li penguin sense una causa o altra, saps...

- Diga'm la causa i et diré si te'l mereixes.

I en dir això esguarda el moliner amb una mirada recta i clara, sense temor ni fingiment.

El moliner avança un pas i la pubilla no es belluga gota. El moliner avança un braç i li engrapa l'espatlla. La pubilla, quieta com un tronc, ni tan sols parpelleja.

La mà del moliner, com una serpent, va rellicant pel bescoll, li acarona les orelles, es detura un moment damunt del pit, i, poc a poc, s'agafa als negres cabells caragolats en una gruixuda trena.

En l'aire hi ha una quietud tensa.

La mà li desfà els cabells, els espargeix per l'esquena, els entortolliga entre els seus dits mentre els ulls del moliner, com un carbó d'encesos, la van resseguint poc a poc, de dreta a esquerra amb uns ulls com les ales dels corbs quan van a caure damunt de la presa...

La mà del moliner, tensa, amb els cabells d'ella entre els dits, té, per un moment, com una vacil·lació, una tremolosa rigidesa... S'inflen les venes del seu coll com si anessin a rebentar-se, i d'entre els seus llavis mig oberts se n'escapa un alè fatigós, un alè mig trencat que dura una llarga estona... I un sospir pregon, un rogall barrejat amb plor, un ahuc creixent dintre del pit com si fos el créixer d'una torrentada, s'escampa dins el clos d'en Prous barrejant-se amb tot allò que hi ha de vida.

El moliner, com un arbre abatut pel llamp, com una roca esmicolada pel terratrèmol, com un gegant esdevingut infant, es tira a terra d'un gran cop, es pica

ell mateix el cap entre les pedres, es masega el coll i el pit amb les ungles i es fa sang, sang vermella i calenta que ell mateix, com a penitent, mostra a la noia immòbil...

- Té... té, veus ? -diu amb un rogall a la veu. Abans de fer-te cap mal, abans de veure't rebregada, primer em deixaria arreplegar per la mola. Primer... fins i tot em tiraria daltabaix de la bassa... Tot, tot ho faria abans d'embrutar la teva pell, pubilla meva...

I es mira la noia, suplicant, com si temés que solament amb la mirada pogués desfer-la.

La noia no diu res. Els seus cabells, desfets, encara voltegen, que tot plegat no havia passat més que un moment.

... té mala anomenada...

- Ho veus, ho veus? -ella li diu, mirant-lo agenollat a terra, les mans i el rostre amb filets de sang -ho veus com no és veritat, allò de l'anomenada? Les males veus se les emporta el vent...

I lentament, movent el gràcil cosset amb aquells nobles moviments que sols tenen els cossos plens amb la carn ben encaixada, se'n va cap on hi ha el ruquet, que s'ha fet amic amb tota la veïnada.

- Apa, «Roget», que ja és hora de tornar a casa. Veus, moliner? Encara hem d'acabar d'omplir les saques...

Els ulls negríssims i llampants marquen, entre ella i el moliner, una ratlla recta i ampla.

- Manda... serà veritat això que m'has deixat entreveure? És veritat que em vols així, tal com sóc, bastot i aspre? Puc fer per veure't diumenge vinent? Faràs cas de mi, tu, que sempre estàs voltada de xicots rics i garlares, nets i polits i ben cuidats per ses mares? Què faré jo, al teu costat? Què t'he de dir, si tinc mala anomenada?

- Mala anomenada tu? -diu ella, per damunt l'espatlla. -D'on has tret aquesta contalla? I ara! Sàpigues que havia frisat casar-me amb algú que fos un home ben home, no un quincaller de tres i no res, que per no tocar, no mira. A mi el que em plau, i sapigues-ho, és que em mirin de pla a pla, així, de baix a dalt, i que aquesta mirada em travessi. Algú que em digui tot el que em vol i em tingui una voluntat ferma. Algú que si un dia em desfà els cabells -un dia, suposem-ho- sàpiga agenollar-se després sense pensar que això faci menys home. Jo vull un home acabat, tot d'una peça. Mala anomenada, dius? I ca ! Tu creus que m'hi casaria? La Manda amb un qualsevol? Mira com se m'han desfet els cabells... Deu fer una mica d'aire... Au, ensaquem, que a casa passaran ànsia. Au, tu, «Roget» ja tragines bona mandra...

El ronsal, entre el seus dits, va jugant a puja i baixa. La rialla tremola en els seus ulls. El moliner, mig atordit, no n'ensopega ni una. Estira quan ha d'afluixar, i quan ha d'apujar, abaixa.

- Bona la fas, moliner. No veus que a mig camí em caurà tota la càrrega? Au, adéu... i fins una altra, i aquesta altra, aquesta vegada, que no sigui més enllà del diumenge més proper... ja saps on visc, oi? La porta estarà oberta per tu, moliner. Cap allà a mitja tarda...

I davant del bocabadat moliner, palplantat al mig del camí com un enze, esclafeix una rialla sonora com un remolí de vent, venint de qui sap on la cançonera tonada:

*Lo moliner d'en Prous
té mala anomenada
la pubilleta ho sap
emprò en quedà emprendada*

- Manda... Maleït siga, que sóc animal ! Ni li hai dit adéu, i és la meva promesa!